

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 10. 2023, sp. zn. 12 To 26/2023, ECLI:CZ:VSPH:2023:12.TO.26.2023.1

Číslo: 46/2025

Právní věta:

Jednočinný souběh přečinů úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 a § 211 odst. 2 tr. zákoníku je vyloučen z důvodu subsidiarity druhého z uvedených ustanovení vůči prvnímu.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 03.10.2023

Spisová značka: 12 To 26/2023

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Jednočinný souběh, Úvěrový podvod

Předpisy: § 211 odst. 1 tr. zákoníku
§ 211 odst. 2 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze z podnětu odvolání obžalovaných R. V., F. R. a M. H. a státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze podaných proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 8. 4. 2022, sp. zn. 10 T 12/2019, podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. ř. napadený rozsudek ohledně všech obžalovaných v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil soudu prvního stupně k novému rozhodnutí.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 8. 4. 2022, sp. zn. 10 T 12/2019, byli obžalovaní R. V., F. R. a M. H. uznáni vinnými těmito trestnými činy:

2. Obžalovaný R. V. čtyřmi zločiny úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 2, 6 písm. a) tr. zákoníku [skutky pod body ad 1) – 1a), b), 2a), b), 3a), b) a 4a), b)]. Obžalovaný F. R. dvěma zločiny úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 2, 6 písm. a) tr. zákoníku [skutky pod body ad 2) – 1a), b) a 2a), b)]. Obžalovaný M. H. dvěma zločiny úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 2, 6 písm. a) tr. zákoníku, jež spáchal jako účastník ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku [skutky pod body

ad 3) – 1) a), b) a 2a), b)].

3. Za to byli odsouzeni obžalovaný R. V. podle § 211 odst. 6 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 6 let nepodmíněně. Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku mu byl uložen peněžitý trest ve výměře 200 000 Kč, vyměřený jako 200 denních sazeb, přičemž jedna denní sazba činí 1 000 Kč. Obžalovaný F. R. podle § 211 odst. 6 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 6 a půl let nepodmíněně. Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku mu byl uložen peněžitý trest ve výměře 2 000 000 Kč, vyměřený jako 400 denních sazeb, přičemž jedna denní sazba činí 5 000 Kč. Obžalovaný M. H. podle § 211 odst. 6 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 5 a půl let nepodmíněně. Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku mu byl uložen peněžitý trest ve výměře 500 000 Kč, vyměřený jako 250 denních sazeb, přičemž jedna denní sazba činí 2 000 Kč. Dále bylo rozhodnuto o tom, že podle § 229 odst. 1 tr. ř. se poškozená K. M., insolvenční správce MSD a poškozená společnost GDA odkazují se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

4. – 5. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se měli obžalovaní R. V. a F. R. trestné činnosti dopustit tím, že ve více případech vylákali za účelového využití nepravdivých sdělení od MSD úvěrové prostředky, které poté užili v rozporu s účelem úvěrů, a obžalovaný M. H. měl takovou trestnou činnost obžalovanému F. R. umožnit.

II.

Odvolání obžalovaných a státního zástupce

6. Proti tomuto rozsudku podali bezprostředně po jeho vyhlášení obhájci všech obžalovaných (správně mělo být protokolováno vyjádření samotných obžalovaných) odvolání přímo do protokolu směřující do všech výroků napadeného rozsudku a v zákonné lhůtě stanovené v § 248 odst. 1 tr. ř. pak odvolání podal i státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze, a to v neprospěch obžalovaných R. V. a F. R.

7. – 8. Odvolání obžalovaného R. V., odůvodněné prostřednictvím ustanovené obhájkyň, směřuje jak do výroku o vině, tak i do výroku o trestu, přičemž jeho podstatou byly námitky týkající se hodnocení důkazů a správnosti dovozených skutkových závěrů.

9. V závěru svého odvolání proto obžalovaný R. V. navrhuje, aby odvolací soud napadené výroky soudu prvního stupně zrušil a znovu rozhodl tak, že se obžalovaný R. V. zprošťuje obžaloby v celém rozsahu.

10. – 11. Odvolání obžalovaného F. R., písemně odůvodněné prostřednictvím jeho zvoleného obhájce, směřuje do všech výroků napadeného rozsudku, které se ho týkají. Nejprve obžalovaný namítl procesní vady v postupu soudu prvního stupně.

12. Obžalovaný dále namítá, že soud v rámci postupu ve věci nikterak nezohlednil, že ustanovení § 211 odst. 1 tr. zákoníku a ustanovení § 211 odst. 2 tr. zákoníku mají povahu samostatných skutkových podstat, u kterých je jednočinný souběh vyloučen, přičemž skutková podstata podle ustanovení § 211 odst. 2 tr. zákoníku je pouze doplňkovou skutkovou podstatou směřující k ochraně stejných společenských zájmů. Skutkovou podstatu podle ustanovení § 211 odst. 2 tr. zákoníku by bylo možné použít pouze v situaci, kdy by bylo prokázáno, že pachatel pojal úmysl sjednaný účel úvěru porušit až po obdržení úvěru. To však nebylo obžalobou tvrzeno, natož prokázáno, přičemž soud v tomto směru ani nevedl dokazování.

13. – 15. Obžalovaný uvedl další argumentaci, napadající procesní postup soudu prvního stupně a výrok o vině a trestu.

16. V závěru svého odvolání obžalovaný F. R. navrhuje, aby odvolací soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil Městskému soudu v Praze k novému projednání, a zároveň obžalovaný s poukazem na zásadní pochybení soudu prvního stupně, jak po stránce procesní, tak i po stránce hmotné právní žádá odvolací soud, aby v rámci nového projednání věci u soudu prvního stupně byla odvolacím soudem nařízena změna složení senátu, a to ve smyslu ustanovení § 262 tr. ř.

17. – 18. Odvolání obžalovaného M. H., písemně odůvodněné prostřednictvím zvoleného obhájce, směřuje do všech výroků napadeného rozsudku. Obžalovaný nesouhlasil s některými právními závěry soudu prvního stupně (stran posouzení jeho postavení jako pomocníka) a s jeho procesním postupem.

19. V závěru svého odvolání obžalovaný navrhuje, aby Vrchní soud v Praze jako soud odvolací zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze ve výroku o vině a trestu v části týkající se obžalovaného M. H. a aby ho následně v plném rozsahu obžaloby zprostil podle ustanovení § 226 písm. b) tr. ř., případně aby v této části podle ustanovení § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil soudu prvního stupně, případně uložený nepodmíněný trest odnětí svobody mimořádně snížil a uložil trest nespojený s výkonem odnětí svobody a zároveň neukládal peněžitý trest.

20. Odvolání státního zástupce směřovalo do výroku o trestech v neprospěch obžalovaných R. V. a F. R., což bylo odůvodněno.

21. V závěru svého odvolání proto státní zástupce navrhl, aby Vrchní soud v Praze vyhověl podanému odvolání a zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze ve výroku o trestech u obžalovaného R. V. a obžalovaného F. R. a sám uložil obžalovaným nepodmíněné tresty odnětí svobody v trvání 8 roků a pro jejich výkon obžalované při využití moderačního práva podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou, a vedle toho, aby jim uložil tresty zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu či člena statutárního orgánu v obchodních korporacích na dobu 5 let a současně obžalovaným uložil i peněžité tresty, a to obžalovanému R. V. ve výši 1 000 000 Kč, vyměřený jako 100 denních sazeb, přičemž jedna denní sazba činí 10 000 Kč a obžalovanému F. R. ve výši 2 000 000 Kč, vyměřený jako 100 denních sazeb, přičemž jedna denní sazba činí 20 000 Kč.

III.

Posouzení důvodnosti odvolání

22. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací podle § 254 odst. 1 tr. ř. na základě podaných odvolání, a to zejména ze strany všech tří obžalovaných, přezkoumal zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

23. – 44. Vrchní soud vypořádal námitky odvolatelů týkající se procesního postupu soudu prvního stupně, a zjistil existenci podstatných vad řízení, pro které napadené rozhodnutí nemohlo obstát, což blíže odůvodnil.

45. I když Vrchní soud v Praze v tomto stadiu řízení nemůže zaujímat kategorická stanoviska k právním závěrům soudu prvního stupně, neboť by to bylo zřejmě předčasné, považuje za nutné poukázat na následující skutečnosti. Soud prvního stupně uznal obžalovaného R. V. vinným čtyřmi zločiny úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 2, 6 písm. a) tr. zákoníku, obžalovaného F. R. dvěma zločiny úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 2, 6 písm. a) tr. zákoníku a obžalovaného M. H. dvěma zločiny úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 2, 6 písm. a) tr. zákoníku, a to jako pomocníka podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, přičemž tyto právní kvalifikace u všech obžalovaných převzal

přesně z podané obžaloby.

46. Obžaloba a následně i soud prvního stupně dospěly k závěru, že všichni obžalovaní naplnili kromě skutkové podstaty úvěrového podvodu ve smyslu § 211 odst. 1 tr. zákoníku (protože při sjednávání úvěrové smlouvy uvedli hrubě zkreslené údaje) též znaky skutkové podstaty podle ustanovení § 211 odst. 2 tr. zákoníku, a to tím, že v rozporu s úvěrovou smlouvou použili prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený úvěr. Tyto závěry byly učiněny v případě obžalovaných R. V. a F. R., v případě obžalovaného M. H. bylo jeho jednání posouzeno ve formě účastenství v podobě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku.

47. V této souvislosti je třeba v obecné rovině připomenout, že objektivní stránka trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku spočívá v tom, že pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. Za sjednávání úvěrové smlouvy je přitom třeba považovat postup při uzavírání úvěrové smlouvy včetně všech souvisejících jednání, která uzavírání úvěrové smlouvy provázejí. Sjednávání úvěrové smlouvy nelze chápat zúženě a považovat za ně jen vlastní uzavření úvěrové smlouvy, neboť jejím sjednáváním je třeba rozumět i jednání, které uzavření takové smlouvy předchází. Nepravdivé jsou údaje, jejichž obsah vůbec neodpovídá skutečnému stavu, o němž je podávána informace, a to byť jen o některé skutečnosti důležité pro sjednání úvěrové smlouvy nebo pro čerpání úvěru. Hrubě zkreslené jsou takové údaje, které mylně nebo neúplně informují o podstatných a důležitých okolnostech pro sjednání úvěrové smlouvy nebo pro čerpání úvěru. V obou případech tedy musí jít o údaje pro sjednání úvěrové smlouvy nebo čerpání úvěru relevantní. Podstatné údaje jsou takové údaje, které by vedly, pokud by byly druhé straně známy, k tomu, že úvěrová smlouva by nebyla uzavřena nebo by sice byla uzavřena, ale za podstatně méně výhodných podmínek. Předpokladem trestní odpovědnosti pachatele trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku naopak není ani provedení majetkové dispozice a vznik škody, ani uvedení někoho v omyl nebo využití něčího omylu.

48. Skutková podstata úvěrového podvodu podle § 211 odst. 2 tr. zákoníku je pak samostatnou základní skutkovou podstatou, která dopadá na případy, kdy pachatel teprve po získání účelového úvěru, a to třeba i řádném, pojme úmysl využít úvěrové prostředky v rozporu s jejich účelovým určením. Jestliže takový úmysl existoval v mysli pachatele již v době sjednávání úvěrové smlouvy, tak v něm lze spatřovat naplnění znaku uvedení nepravdivého údaje ve smyslu § 211 odst. 1 tr. zákoníku. Jednočinný souběh trestných činů podle § 211 odst. 1 a podle § 211 odst. 2 tr. zákoníku je pak vyloučen, neboť skutková podstata uvedená v § 211 odst. 2 tr. zákoníku je vůči trestnému činu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku ve vztahu subsidiarity a pouze doplňuje jím poskytovanou ochranu stejným společenským vztahům. Přichází tedy v úvahu jen tehdy, je-li úvěr použit na jiný účel bez toho, že by při jeho získání byly uvedeny nepravdivé údaje. Předmětem ochrany trestného činu úvěrového podvodu totiž primárně není majetek, ale právo poskytovatele úvěru rozhodovat o případném poskytnutí nebo neposkytnutí úvěru na základě pravdě odpovídajících informací.

49. Ve výroku o vině napadeného rozsudku pod body 1b), 2b), 3b), 4b), týkající se obžalovaného R. V. a pod body 1b), 2b) v případě obžalovaného F. R., byly podrobně rozebrány finanční toky mezi jednotlivými společnostmi a soudem prvního stupně vyvozené závěry nasvědčují tomu, že úmysl obžalovaných použít účelově určené úvěrové prostředky v rozporu s úvěrovou smlouvou existoval již při jejím uzavírání, a že tedy šlo o cílené a předem připravené jednání. Bude tedy nutné se zaměřit na to, jaká byla pohnutka, záměr nebo cíl všech obžalovaných k tomu, aby získali úvěry z MSD, pokud jeho hlavní činností bylo právě poskytování úvěrů.

50. Je nutno tedy kategoricky, a již i v tomto stadiu trestního řízení jednoznačně konstatovat, a to i ve shodě s odvolacími námitkami obžalovaného F. R., že zvolená právní kvalifikace ze strany soudu prvního stupně u všech obžalovaných je chybná a nebylo možno uznat je vinnými trestnými činy

úvěrového podvodu jak podle § 211 odst. 1, tak i podle odst. 2 tr. zákoníku, přičemž u okolnosti podmiňující vyšší trestní sazbu ve smyslu § 211 odst. 6 písm. a) tr. zákoníku již žádné pochybnosti nevznikly, neboť tato přísnější kvalifikace se vztahuje k těžšímu následku v podobě způsobené škody, která se může vázat jak na ustanovení § 211 odst. 1 tr. zákoníku, tak i odst. 2 tohoto zákonného ustanovení. Bude tedy nezbytné, aby se soud prvního stupně v rámci nového rozhodnutí ve věci těmito úvahami blíže zaobíral, a pokud dojde opětovně k závěru, že obžalovaní naplnili všechny znaky skutkové podstaty zločinu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 6 písm. a) tr. zákoníku, pak bude nezbytné se také zaobírat tím, zdali samostatná skutková podstata upravená v § 211 odst. 2 tr. zákoníku z pohledu všech znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu zahrnuje jednání, kterého se měli obžalovaní dopustit, a zdali účelové použití finančních prostředků získaných poskytnutými úvěry již v sobě nepokrývá základní skutková podstata tohoto trestného činu v odstavci prvním, neboť z provedeného dokazování a ze závěrů dosud učiněných lze vysledovat, že jednání obžalovaných již od počátku bylo cílené a předem připravené s jednoznačným cílem a pohnutkou v podobě získání příslušných finančních prostředků z úvěrových smluv. V této souvislosti je nutno si také uvědomit, že aplikace samostatné skutkové podstaty ustanovení § 211 odst. 2 tr. zákoníku by byla na místě, pokud by byl úvěr získán legálním způsobem, a nikoliv tím, jak se ho, zatím podle názoru soudu prvního stupně, všichni obžalovaní v konkrétních předmětných úvěrových smlouvách domohli. Bude tedy na soudu prvního stupně, aby se souběhem dvou těchto samostatných skutkových podstat znovu řádně zaobíral a v této souvislosti si odvolací soud dovoluje poukázat na obdobné pochybení, které bylo řešeno v rámci obdobné trestní věci u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 1 T 4/2019, kde soud prvního stupně rozhodl obdobným způsobem a odvolací soud Vrchního soudu v Praze svým rozhodnutím ze dne 15. 12. 2020 pod sp. zn. 12 To 94/2020 zaujal kategorické stanovisko k použité právní kvalifikaci, a které je identické s tím, co je naznačeno tímto rozhodnutím. Samozřejmě, že soud prvního stupně není tímto rozhodnutím v jiné trestní věci jakkoli právně zavazován, leč argumenty tam uvedené lze ve své podstatě aplikovat i na nyní projednávanou trestní věc.

IV.

Závěrečné shrnutí

51. – 53. Ze všech shora uvedených důvodů a především proto, že napadený rozsudek vykazuje podstatné vady, které nebylo možno napravit ve veřejném zasedání u odvolacího soudu, nebylo možno volit jiný postup, než napadený rozsudek z podnětu odvolání obžalovaných R. V., F. R. a M. H. z důvodu § 258 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. ř. ohledně těchto obžalovaných v celém rozsahu zrušit a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátit Městskému soudu v Praze, aby učinil rozhodnutí nové. Při novém projednání věci Městský soud v Praze v dalším řízení odstraní vady, neúplnosti a nesprávnosti vytknuté tímto usnesením, což vrchní soud dále upřesnil.